

6.10.2015

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

ASIA: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 Teema; Korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen rahoitus ensi vuoden talousarviossa (luku 29.40., mom. 23.01.22)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää kutsusta kuulemistilaisuuteen ja esittää lausuntonaan seuraavaa;

Ammattikorkeakoulu-uudistus toteutettiin edellisen hallituskauden aikana haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Uudistuksen aikana ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta leikattiin noin 20 % (n. 200 miljoonaa euroa) aloituspaikka- ja yksikköhintaleikkauksien kautta. Vuodesta 2014 alkaen ammattikorkeakoulujen valtion perusrahoitus on perustunut toiminnan tuloksiin ja vaikuttavuuteen (mm. tutkimus, opintojen eteneminen, kilpaillun TKI- rahoituksen määrä).

Valtioneuvoston ammattikorkeakouluille 12.12.2013 myöntämässä toimiluvissa tarkasteltiin toiminnan taloudelliset edellytykset ja taloussuunnitelmat vuosille 2014 - 2018. Useat ammattikorkeakoulut toteuttavat jo parhaillaan monivuotisia sopeuttamisohjelmia, joiden avulla on tarkoitus selviytyä edellisen hallituksen tekemistä merkittävistä rahoitusleikkauksista samalla huolehtien uusien toimilupien velvoitteista. Tehtyjen leikkausten toimeenpano on edellyttänyt mm. alakohtaisia ja alueellisia rakenteellisia uudistuksia, osaamisen kokoamista toiminnan tehostamiseksi sekä päällekkäisyyksien purkamista mm. tukipalveluissa. Sopeuttamissuunnitelmien toteuttamisessa jo kuluva vuosi 2015 on osoittautunut taloudellisesti erittäin haastavaksi.

Myös julkisen ja yksityisen TKI- rahoituksen supistuminen sekä TKI-rahoitukseen kohdistuneet leikkaukset (mm. EU:n rakennerahastot ja TEKES) ovat vaikuttaneet ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksiin hankkia ulkopuolista rahoitusta. Uuteen ammattikorkeakoululakiin (2014) lisättiin ammattikorkeakoulujen perustehtäviin innovaatiotoiminta. Tämä ei näy hallituksen talousarvioesityksessä ammattikorkeakoulujen valtion perusrahoituskehityksen vahvistumisena tai innovaatiotoimintaan kohdentuvina TKI- rahoitus instrumentteina (pk - sektorin kasvun vauhdittaminen).

Talousarvioesityksen 2016 mukaan ammattikorkeakoulusektorin OKM:n perusrahoitukseen kohdistuu noin 30 milj. euron leikkaukset aikaisempien noin 200 miljoonan euron leikkausten lisäksi. Indeksijäädystysten arvioidut vaikutukset ovat ammattikorkeakoulusektorille noin 54 miljoonaa euroa kaudella 2016 - 2019.

Arene ry tuo eduskunnan sivistys- ja tiedejaoston tietoon vakavan huolensa talousarvioesityksen vaikutuksesta ammattikorkeakoulujen lakisääteisiin tehtäviin; korkeakouluopetukseen ja TKI- toimintaan. *Arene vahva kanta on, että talousarvioesitys 2016 ja indeksien jäädyttäminen vaarantaa ammattikorkeakoulujen lakisääteisten perustehtävien laadukkaan ja tuloksellisen pitkäjänteisen toteuttamisen ja kehittämisen.*

Huomionarvioista ammattikorkeakoulujen rahoitusleikkausten, noin 230 M€, lisäksi on myös se, että myös indeksikorotukset ovat jääneet vuodesta 2012 alkaen toteutumatta. Näin ollen ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen kehitys ei ole vastannut useampaan vuoteen edes kustannustason muutoksia. Arene esittää, että hallitus pidättäytyy indeksileikkausten jäädyttämisestä ammattikorkeakoulujen osalta.

Hallituksen kärkihankkeissa esitetään tehtäväksi kertaluontoisia panostuksia mm. ammattikorkeakoulujen pääomittamiseen. Ne eivät kuitenkaan toiminnallisesti korjaa pitkäjänteistä talouden suunnittelua ja toimintaa ammattikorkeakouluissa.

Ammattikorkeakoulut ovat perustehtävissään sitoutuneet kantamaan vastuunsa Suomen talouden uudistamisesta ja kilpailukyvyyn palauttamisessa profiloitumalla sekä tiivistämällä yhteistyötä eri korkeakoulutoimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, mikäli toiminnan pitkäjänteiset taloudelliset edellytykset heikkenevät vuosi vuodelta. Uudistuneet ammattikorkeakoulut ovat valmiita syventämään edelleen strategista omaehtoista yhteistyötä, työnjakoa sekä rakenteellista kehittämistä. Tämä edellyttää myös pitkäjänteistä talouden suunnittelua ja rahoituspohjaa.

Arene kannattaa kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla voidaan luoda taloudellisen toiminnan ja kasvun edellytyksiä myös korkeakoulusektorille, mm. koulutusviennin ja verotuksellisten esteiden purkamisen keinoin korkeakoulujen ja eri oppilaitosten monimuotoisen yhteistyön väliltä. Digitalisaatiota vauhdittavia lisäpanostuksia tarvitaan myös ammattikorkeakoulusektorilla. Myös maahanmuuttajien mittavaan koulutustarpeeseen vastaaminen ei ole mahdollista nykyresurssien keinoin.

Arene vetoaa valtiovaltaan ja päättäjiin ammattikorkeakoulujen toiminnan ja perusrahoituksen pitkäjänteisestä ohjauksesta sekä rahoituksen tason turvaamisesta.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Markku Lahtinen
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja